

CHEMISCH WEEKBLAD

ORGAAN VAN DE NEDERLANDSCHE CHEMISCHE VEREENIGING

Redactie-Commissie: Dr. C. A. Lobry de Bruyn, voorzitter, Dr. T. van der Linden, secretaris, Ir. J. G. Hoogland, Prof. Dr. J. A. A. Ketelaar, Prof. Dr. Jan Smit en Prof. Dr. J. P. Wibaut.

Verantwoordelijk Redacteur: Dr. T. VAN DER LINDEN; Amsterdam, tel. 26282.

Redactiebureau: Amsterdam-Z., Amsteldijk 87, telefoon 26282.

N.V. D. B. CENTEN's Uitgevers-Maatschappij, Amsterdam-C., O.Z. Voorburgwal 115, telefoon 48695, postrekening 39514.

INHOUD: Mededeelingen van het Secretariaat. — Agenda van Vergaderingen. — Afdeling voor Gezondheidstechniek van het Koninklijk Instituut van Ingenieurs. — Aanvullend en tweede gedeelte klinisch analysexamen. — Prof. Dr. H. R. Kruyt, In memoriam Ernst Cohen. — Prof. Dr. Ir. G. van Itersen Jr., In memoriam Ir. G. J. A. Galetin. — Chemische Kringen. — Personalialia. — Onderlinge hulpverlening van wetenschappelijke laboratoria. — Vraag en Aanbod. — Nederlandsche Natuurkundige Vereeniging. — Ingezonden. — Overdrukken van Engelsche en Amerikaansche Biochemische literatuur. — Aangeboden betrekkingen. — Gevraagde betrekkingen.

MEDEDEELINGEN VAN HET SECRETARIAAT DER NEDERLANDSCHE CHEMISCHE VEREENIGING

(Amsteldijk 87, Amsterdam-Z., telefoon 26282, postrekening 7680).

Candidaat-leden per 1 Januari 1946.

- 42: Albers (Ir. D.), Utrecht, Koningslaan 68, wnd. directeur van den Keuringsdienst van Waren; voorgesteld door Dr. G. J. van Meurs te Dordrecht en Dr. T. van der Linden te Amsterdam.
- 43: Baal (J. P. W. van), chem. stud., Velp (Gld.), Ysselstraat 1; voorgesteld door Dr. Th. Strengers en Drs. H. J. Wigman, beiden te Utrecht.
- 44: Erkelens (P. C. van), chem. cand., Soestdijk, Stadhouderslaan 94; voorgesteld door Dr. E. Wiebenga te Utrecht en Drs. J. C. van Vessem te Hilversum.
- 45: Nanninga (J. B.), chem. stud., chemicus a.h. lab. „Pebezet” te Laren; voorgesteld door Dr. H. Gerding en Mej. Dr. C. H. MacGillavry, beiden te Amsterdam.
- 46: Sonsbeek (J. J. M. van), nat. phil. cand. (pharm.), Amsterdam-Z., Olympiaplein 47boven; voorgesteld door Prof. Dr. C. G. van 'Arkel en Dr. J. A. Filedt Kok, beiden te Amsterdam.
- 47: Verhoeven (W.), cand. scheik. ing., Delft, Breesstraat 3; voorgesteld door Prof. Dr. Ir. A. J. Kluyver en Prof. Dr. W. G. Burgers, beiden te Delft.
- 48: Vliervoet (J. L. J. van de), chem. stud., Voorburg, Broekslootkade 9 (na 10 Januari 1946 's Gravenhage, Kwartellaan 46); voorgesteld door Dr. J. van Alphen te Leiden en Dr. C. J. F. Böttcher te Rotterdam.
- 49: Wessem (Dr. G. Chr. van), Paramaribo (Suriname), Heerenstraat 25; voorgesteld door Dr. E. Havinga te Utrecht en Dr. A. M. Akkerman te Driebergen.
- 50: Beckers (G. J.), chem. stud., 's-Gravenhage, v. Hogendorpstraat 39;
- 51: Burgy (D. K.), chem. stud., Leiden, Lombokstraat 19;
- 52: Dolle (F. L. J.), chem. stud., Leiden, Franchimontlaan 37;
- 53: Heurn (A. A. van), chem. stud., Voorschoten, Leidscheweg 136;
- 54: Kasteleijn (P. W.), chem. stud., Leiden, Kagerstraat 10;
- 55: Kerling (K. E. T.), chem. stud., Leiden, Roodenburgerstraat 37;
- 56: Kwestroo (W.), chem. stud., Leiden, Haarlemmerstr. 269;
- 57: Scholte (Th. G.), chem. stud., Leiden, 3e Binnenvestgracht 1a;
- 58: Steen (D. van der), chem. stud., Leiden, Rijndijkstraat 76; allen voorgesteld door Dr. J. van Alphen te Leiden en Drs. P. van der Burg te Oegstgeest.
- 59: Corman (C. M. A.), chem. cand., Utrecht, Mauritsstraat

- 74bis; voorgesteld door Dr. F. Hermann te Utrecht en Drs. H. J. Peters te Utrecht.
- 60: Viveen (W. J. C.), chem. cand., Utrecht, F. C. Dondersstraat 37; voorgesteld door Drs. H. J. Peters en Dr. F. Hermann, beiden te Utrecht.

Het Bureau der Vereeniging is van Zondag voor Kerstmis af tot Nieuwjaar gesloten.

Dr. T. VAN DER LINDEN,
Amsterdam, telefoon 26282.

Agenda van Vergaderingen.

- 28 December. 29ste ledenvergadering van de Afd. v. Gezondheidstechniek v. h. Kon. Inst. van Ingenieurs. Zie het volledige programma op pg. 125.
- 9 Januari: Arnhemsche Chem. Kring; Dr. K. C. Winkler, Penicilline en aanverwante therapeutica. Zie Chem. Weekblad pg. 129.
- 14 Januari: Rotterdamsche Chem. Kring; Ir. D. J. van Wijk, Kunstrubbersoorten. Zie Chem. Weekblad pg. 130.
- 26 Januari: Nederl. Natuurk. Ver. Amsterdam, J. A. Prins, Interferentiekleuren. Zie Chem. Weekblad pg. 131.

Afdeling voor Gezondheidstechniek van het Koninklijk Instituut van Ingenieurs.

29ste Ledenvergadering op Vrijdag 28 December 1945 in het Instituut voor Praeventieve Geneeskunde, Wassenaarscheweg 56, te Leiden.

Agenda:

- 10.30—10.50 uur: Huishoudelijk gedeelte.
- 10.50 „ Technisch gedeelte.
- Onderwerp: *Spurwerk voor Gezondheidstechniek en Technische Hygiëne.*
- 1e. *De Gezondheidstechniek als onderdeel van het werk van T.N.O.* door den heer W. F. J. M. Krul.
- 2e. *Het Instituut voor Praeventieve Geneeskunde en zijn betekenis voor de Gezondheidstechniek en de Technische Hygiëne*, door den heer J. P. Bijl, directeur van het Instituut voornoemd.
- 3e. *Stofmetingen in fabrieken* door Ir. F. Groeneveld, scheidkundig adviseur bij de Arbeidsinspectie.
- 4e. Gelegenheid tot het stellen van vragen betreffende de 3 voordrachten.
- 5e. Bezichtiging van het Instituut voor Praeventieve Geneeskunde en van het daarbij behorende museum.

Tusschen de voordrachten sub 2 en sub 3 (omstreeks 12.15 uur) kan worden deelgenomen aan een z.g. wandelende lunch (bonloos) en wel uitsluitend door hen, die zich tijdig te voren aan den wnd. Afdelingssecretaris, Ir. A. A. Meijers, Mauritskade 7, 's-Gravenhage, hebben opgegeven. Kosten f 2.— per persoon, te betalen aan den bediende.

Aanvullend en tweede gedeelte klinisch analysexamen.

De aanmelding voor deze examens en herexamens, af te leggen in Januari, resp. Februari 1946, is gesloten.

92.07 E. Cohen.
IN MEMORIAM ERNST COHEN

door
H. R. KRUYT.

Wij hebben langzaam aan de gedachte moeten wennen, dat Cohen er niet meer is, dat zijn altijd even levendige persoonlijkheid uitgeblust is. Wij hebben gehoopt tegen alle waarschijnlijkheid in, tot dat de berichten uit het oosten zó klemmend werden, dat we erkennen moesten: zelfs hem, die Duitsland in vroegere perioden zo onwaarderebare diensten bewezen heeft, zelfs hem, van wie men weten kon, dat hij in de gehele wereld warme vrienden en grote vereerders had, zelfs hem hebben ze laaghartig vermoord.

Ik ervaar dagelijks, hoe velen met zijn lot begaan zijn en weten willen, wat er met hem gebeurd is. Ik wil dit In Memoriam beginnen met er van te vertellen, wat ik weet.

In het begin van de bezetting liep alles goed; men liet hem aanvankelijk in zijn huis Pelmolenplantsoen 6 en het scheen of men hem, die trouwens gemengd gehuwd was (zoals dat heette), met rust zou laten. Dat neemt niet weg, dat reeds in '41 hem het beheer over zijn roerend en onroerend bezit ontnomen werd. In Mei 1942 moest hij de Jodenster dragen, wat hij in ironische humor als „l'ordre de (la) semite" aanvaardde. In April '42 werd zijn huis voor Duitse officieren gevorderd; gelukkig werden hij en zijn vrouw liefderijk opgenomen bij hun burens op Pel-

molenplantsoen 7, Notaris en Mevrouw ter Horst. De ellende begon eerst recht op de in alle Nederlandse universiteiten en hogescholen berucht gebleven 6e Februari 1943. Cohen was op die Zaterdagochtend, toen het laboratorium plotseling omsingeld werd, in het gebouw en werd met de studenten weggevoerd. Ik was helaas niet in de stad en vernam eerst 's middags om 2 uur, toen ik uit den Haag kwam, wat er gebeurd was. Hij was er van beschuldigd zonder jodenster (die zat op zijn overjas) in een openbaar gebouw aanwezig geweest te zijn. Er bestond inderdaad een bepaling, die joden de toegang tot een openbaar gebouw verbood; wij hadden daar destijds over overlegd, maar meenden, dat een park, een postkantoor e.d. „openbaar" waren, maar niet een gesloten laboratorium, waar men slechts na verkregen toestemming kon binnentreden.

Terwijl Cohen gedurende enige weken opgesloten zat in de gevangenis aan de Amstelveenseweg te Amsterdam, hebben wij op allerlei wijze gepoogd om hem vrij te krijgen. De Rector-Magnificus van Vuuren en ik zijn naar Dr. Schroeder, den Beauftragten te Amsterdam, geweest, die zeide het conflict onbeduidend te vinden en alle medewerking toezegde, wat aanzienlijk vergemakkelijkt zou worden als de Secretaris-Generaal van Dam Cohen op de lijst der bevoorrechte joden plaatste. Tot nog toe had Cohen daarom nimmer gevraagd, omdat hij zich als gemengd gehuwd voldoende beschermd achtte en weinig lust gevoelde om nodeloos in Barneveld geïnterneerd te worden. Mevrouw Cohen en Notaris ter Horst zijn toen naar van Dam gegaan om zijn medewerking te vragen, die hij toezegde, mits hij een daartoe strekkend verzoek van den Rector van Vuuren kreeg, wat dan ook prompt ingezonden werd. Toen ik echter enige dagen later den chef van de afdeling H. O., Mr. Optennoort sprak, bleek mij deze zeer vijandig tegen Cohen gestemd; hij verweet hem de Senaatsvergadering bezocht te hebben, zodat hij (Optennoort) een wetswijziging had moeten ontwerpen om hem dat te belletten. Ik merkte op, dat als daarvoor een wetswijziging nodig geweest was, Cohen klaarblijkelijk van een wettige bevoegdheid gebruik gemaakt had. Maar wat betekende de wet tegenover de wens der Duitse heren om een jood te kleineren! Voorts verweet Optennoort hem, dat hij op de 2e Universiteitsdag zonder ster op het hoogleerarenpodium gezeten zou hebben. O. had dat zelf gezien. Ik sprak beide beschuldigingen tegen en heb later onbetwifelbaar kunnen vaststellen dat het, laten we zeggen, een verkeerde waarneming geweest was.

Enige dagen later meldde van Dam aan den Rector, dat aan het verzoek om Cohen op de z.g. lijst-van Dam te plaatsen, geen gevolg kon worden gegeven.

Intussen was Cohen naar het concentratiekamp te Vught overgebracht. Herhaald aandringen van Prof. van Vuuren bij Dr. Schroeder om bevrijding bleef vruchteloos. Toen de zaak-Cohen in het bestuur der Ned. Chem. Vereeniging besproken werd, bleek Dr. Kappelmeier een weg te weten, waarlangs de S.S. te benaderen was. Hij heeft in Den Haag het begrip weten ingang te doen vinden, dat het niet aanging, dat de Duitsers een man, aan wien zij zoveel verplicht waren, op zo'n wijze te behandelen. Deze stappen van Dr. Kappelmeier hadden succes en 10 Juni '43 kwam tot ons aller vreugde Cohen terug; fysiek

had hij niet onherstelbaar geleden, maar moreel had hij een knauw gehad, waarvan de gevolgen hem bijgebleven zijn.

Van toen af scheen alles zich ten goede te keren. Toen hij zich, overeenkomstig het hem gegeven bevel, in den Haag bij Frl. Slotke van de S.S. meldde, bleek men zeer welwillend gestemd en reeds in Augustus '43 werd zijn kaart in het bevolkingsregister met de zg. „blauwe ruiter” voorzien, hetgeen hem ontsloeg van het dragen van de jodenster en hem de vrijheid om met tram en trein te reizen teruggaf. Ja, in Januari '44 werd de zwarte J op zijn persoonsbewijs door een rode vervangen, wat hem van bijna alle verdere verplichtingen, die voor joden bestonden, ontsloeg, zodat hij het beheer over zijn vermogen terugkreeg.

Het scheen dus of alles goed was. Op 28 Februari 1944 echter vernam een bekende van Cohen toevallig op het politiebureau te Utrecht, dat er uit Amsterdam een bevel gekomen was om Cohen te arresteeren en in het beruchte complex Euterpestraat-Adema van Scheltemaplein voor te geleiden. Cohen werd onmiddellijk telefonisch gewaarschuwd en toen de politie hem in het Pelmolenplantsoen kwam halen, was hij weg; hij verbleef bij Dr. Strengers. 's Avonds in donker kwam hij bij mij om te overleggen.

Hoe onbegrijpelijk het aanhoudingsbevel ook was, ik gaf hem de raad onder te duiken tot tijd en wijle wij zouden overzien, wat er aan de hand was. Onderduikplaatsen stonden hem ruim ter beschikking. Maar Cohen was er niet voor te vinden. „Ik heb mij volkomen volgens de mij gegeven aanwijzingen gedragen, ze kunnen mij niets verwijten.” Ik zei hem, dat men zo redeneren kon, als men tegenover redelijke mensen met rechtsgevoel gesteld was, maar niet wanneer men met onverantwoordelijke misdadigers te doen had. Maar hij was er niet van af te brengen. Ik heb toen getracht hem ten minste er toe te bewegen zich in den Haag en niet te Amsterdam te melden, omdat hij tot nog toe alle steun van den Haag ontvangen had. Maar ook daartoe kon ik hem niet brengen: „Dat zou een teken van zwakte van mijn kant zijn.”

Hij heeft zich toen thuis telefonisch bij de Utrechtse politie gemeld, die hem onmiddellijk haalde en hem vervolgens de 29e naar Amsterdam bracht. Hij is de 1e Maart naar Westerbork gebracht; collega Waterman heeft hem daar nog ontmoet. Cohen beschouwde het alles nog als een misverstand, dat in enige dagen opgelost zou zijn; hij schreef aan zijn vrouw om kleren het is het laatste, wat wij van hem gehoord hebben. De 3e Maart vertrok er een groot transport van Westerbork naar Auswitz en Cohen werd daarbij gevoegd. Van dit moment af ontbreekt elk persoonlijk bericht.

Wat heeft zich achter de schermen afgespeeld? Wij weten het niet; er zijn slechts enige aanwijzingen. Te Amsterdam, en in den Haag waren twee heftige jodenvervolgers actief, Ausderfunte resp. Fischer, die waarschijnlijk in rang gelijk stonden met Frl. Slotke in den Haag; haar chef was Zöpf, die direct onder Rauter stond. De welwillende behandeling in den Haag ging uit van Zöpf en deze was eind Februari 1944 buitenslands. Men heeft daarvan gebruik gemaakt om Zöpf bij zijn terugkeer voor een voldongen feit te stellen; alleen daaruit is het tempo

van de wegvoering te begrijpen. De Amsterdamsche theorie was: Cohen was nog altijd niet gestraft voor zijn overtredingen van Februari '43 (hoewel hij in Vught gezeten had), hij werd dan ook in Westerbork in het kamp der gestraften geplaatst en zou naar een strafkamp in Auswitz gebracht worden. De Haagse theorie was de volgende, nadat Frl. Slotke zich te Amsterdam en Westerbork op de hoogte gesteld had (les loups ne s'entremangent pas!): Cohen was voor de Arbeitseinsatz als chemicus naar Duitsland gezonden. Dit laatste werd later van verschillende kanten bevestigd: Cohen zou in Breslau te werk gesteld zijn. Een gemeenschappelijke vriend in Duitsland zond echter in Augustus het bericht, dat noch in wetenschappelijke noch in industriële kringen te Breslau iets over zijn aanwezigheid bekend was. Talloze pogingen zijn gedaan om hem te bevrijden, door de Ned. Chem. Vereeniging via de Deutsche Chemische Gesellschaft, door het Zweedse gezantschap, door particulieren. Weliswaar meldde het Zweedse gezantschap in een brief van 24 October 1944 aan Dr. Kappelmeier (welke deze eerst 17 Januari 1945 ontving) dat „zuständige innere Behörden” Cohen's dood gemeld hadden, maar een particulier, die eind November 1944 den Zweedschen gezant te Berlijn bezocht, vernam daar dat Cohen nog steeds te Breslau werkte . . .

Zo bleef de onzekerheid tot onze bevrijding in Mei '45 bestaan. Cohen keerde niet weer, maar, daar zoowel Auswitz als Breslau in de Russische zone liggen, bleef een kleine kans open; totdat in Juni '45 een artikel in Ons Vrije Nederland (Jrg. 5, Nr. 8) verscheen, waarin een vrouwelijke getuige, Margarete Joseph, de geschiedenis van het transport van 3 Maart 1944 vertelt. Het stuk is weliswaar een interview met die getuige, maar Mevrouw Cohen heeft zich ook rechtstreeks met haar in verbinding gesteld.

Het transport in veewagens ging in twee dagen en twee nachten rechtstreeks naar Auswitz. Zondag 5 Maart kwam men daar aan. Het transport werd op het stationemplacement gesplitst; voor de oudere mannen en vrouwen waren lege vrachtauto's gekomen, ongetwijfeld zal Cohen, die twee dagen van zijn 75ste verjaardag verwijderd was, tot die groep behoord hebben. De jongeren, waartoe Mej. Joseph behoorde, gingen te voet naar het kamp Birkenau. Zij troffen echter de ouderen daar niet aan en zij hebben ze ook nimmer weergezien; het bleek al spoedig, dat deze rechtstreeks naar de gaskamers gebracht waren . . .

Dit verhaal laat helaas maar één conclusie toe: Cohen is op of omstreeks zijn 75ste verjaardag (7 Maart '44) in de gaskamers van Auswitz ter dood gebracht.

Met Cohen is een onzer bekwaamste en actiefste physicochemici heengegaan. Zijn levenswerk is in dit blad meer dan eens uitvoerig besproken, het laatst bij zijn aftreden als hoogleraar in 1939. Ik wil dat hier niet nog eens doen, maar het alleen karakteriseren. Hij was de belangrijkste leerling van van 't Hoff uit diens Amsterdamse tijd. Zijn vroegste werk, de electrochemische bestudering van evenwichten, hangt met van 't Hoff's thermodynamische gedachtegang ten nauwste samen. Op het ruimere gebied van electrochemie en van reactiekinetiek ver-

richtte hij in zijn Amsterdamse en eerste Utrechtse tijd uitnemend werk. Dan trekt hem, schitterend experimentator als hij was, de bestudering van evenwichten (en de kinetiek) onder hoge druk aan en begint zijn piezochemische periode. Bovendien had een toevallige waarneming aan het tin al vroeg zijn belangstelling voor allotrope verschijnsels getrokken en de laatste decaden van zijn leven wijdde hij bijna geheel aan wat hij de „metastabiliteit van de vaste stof" noemde, waarbij hij de ongedachte veelvuldigheid der allotrope verschijnsels aan het licht bracht. Hij deed dat alles onder gebruikmaking van zijn buitengewone experimentele gaven en zijn zin voor nauwkeurigheid, wars van alle vooringenomenheid, alleen open voor experimentele zekerheid.

Behalve dit wetenschappelijk onderzoek in de engere zin heeft hij veel en conscientieus historisch onderzoek gedaan en zich voorts grote verdienste verworven op het gebied der wetenschapsorganisatie. Hij was de eerste voorzitter der Ned. Chem. Vereniging, hij was voorzitter der Union Internationale de Chimie. Hij was in binnen- en buitenland hoog gewaardeerd als man van wetenschap en als organisator. Eerbewijzen van allerlei kant zijn hem daarvoor in ruime mate ten deel gevallen. Hij mocht zich bovendien verheugen in de bewondering en vriendschap van talloze buitenlandse collega's, vooral in Duitsland, Engeland en Amerika, landen die hij veelvuldig bezocht heeft.

Maar voor dat alles verwijs ik naar wat vroeger over hem geschreven is; bovendien mogen wij een posthume autobiografie van zijn hand tegemoetzien. Het lijkt alleen goed om aan dit korte bericht een bibliografie toe te voegen, die zijn werk bevat van de datum af, waarop de vorige in dit blad eindigde.

Hier zij nog slechts de mens herdacht. Dat laat zich zeer kort samenvatten: Cohen had een hart van goud. In de bijna veertig jaren, dat ik in dagelijkse omgang met hem heb verkeerd, heb ik hem altijd opgewekt, altijd vriendelijk en eindeloos behulpzaam zijn weg zien gaan. Geen moeite voor anderen was hem ooit te veel; wat hij als taak gevoelde, vervulde hij met nimmer rustende activiteit. Hij had bovendien de grote deugd, dat men het even plezierig met hem eens als oneens kon zijn; hij was een animal disputax, hij schroomde nimmer zijn mening te uiten, maar hij streed met open vizier en zonder bitterheid tegen de tegenstander, die hij respecteerde. Anderen mogen hem kleine zwakheden (wie heeft die niet?) zwaar aangerekend hebben, wij, zijn leerlingen, zijn medewerkers, zijn collega's hebben hem om zijn grote deugden geëerd en liefgehad.

En zo zullen wij ons hem blijven herinneren: een der grote en een der beste mensen van onze tijd, een geleerde van formaat en een trouwe vriend.

Bibliografie ERNST COHEN 1940—44.

1939.

404. Met G. W. R. Overdijkink: Piezodynamische Prüfung der Gladstone-Tribeschen Theorie des Mechanismus des Bleiakкумуляtors. Proc. Akad. Wetenschappen Amsterdam 42, 834.
405. Van Kasteleijn tot Jorissen. (Willem Paulinus Jorissen ten afscheid bij

het neerleggen van de Redactie der Edita der Nederlandsche Chemische Vereeniging). Chem. Weekblad 36, 846.

1940.

406. Chemisch-Historische Aanteekeningen XV. Een fysisch-chemisch Quiproquo. Chem. Weekblad 37, 3.
407. Chemisch Historische Aanteekeningen XVI. Een chemisch autodafé. Chem. Weekblad 37, 91.
408. Een chemisch autodafé. Nieuwe Rotterdamsche Courant, Avondblad 24 Febr. 1940.
409. Met W. A. T. Cohen-de Meester: Bis repetita desiderantur. Wer hat zum ersten Mal ein Gas verflüssigt? Rec. trav. chim. 59, 583.
410. Met J. J. A. Blekkingh Jr.: Der Einfluss des Dispersitätsgrades aus physikalisch-chemische Konstanten. VII. Proc. Akad. Wetenschappen Amsterdam 43, 32.
411. Met J. J. A. Blekkingh Jr.: Der Einfluss des Dispersitätsgrades auf physikalisch-chemische Konstanten. VIII. Proc. Akad. Wetenschappen Amsterdam 43, 189.
412. Met J. J. A. Blekkingh Jr.: Der Einfluss des Dispersitäts grades auf physikalisch-chemische Konstanten. IX. Proc. Akad. Wetenschappen Amsterdam, 43, 334.
413. Chemisch-Historische Aanteekeningen XVII. Chemie en chemische industrie te Amsterdam in den loop der eeuwen. Chem. Weekblad 37, 486.
414. Met J. J. A. Blekkingh Jr.: Der Einfluss des Dispersitätsgrades auf die Löslichkeit kristallisierter Stoffe. Z. physik. Chem. A 186, 257.

1941.

415. Met W. A. T. Cohen-de Meester: Katalog der Wiedergefundenen Manuskripte und Briefwechsel von Herman Boerhave. Verhandlungen Akad. Wetenschappen. Afdeling Natuurkunde, Tweede Sectie, XL, No. 2, p. 1.
416. Chemisch-Historische Aanteekeningen XVIII. De chemie in Utrecht in den loop der eeuwen I. Chem. Weekblad 38, 299.
417. Chemisch-Historische Aanteekeningen XIX. De chemie in Utrecht in den loop der eeuwen II. Chem. Weekblad 38, 314.
418. Het houden van natuurwetenschappelijke voordrachten. Chem. Weekblad 38, 451.
419. Chemisch-Historische Aanteekeningen XX. De chemie in Utrecht in den loop der eeuwen III. Buys Ballot als Physico-Chemicus. Chem. Weekblad 38, 570.
420. Met G. W. R. Overdijkink: Piezochemische Studien XXXII. Piezodynamische Prüfung der Gladstone-Tribeschen Theorie des Mechanismus des Bleiakкумуляtors. Z. physik. Chem. A, 188, 316.

1942.

421. Chemisch-Historische Aanteekeningen XXI. Het ontstaan der Substitutietheorie. Chem. Weekblad 39, 33.

422. Chemisch-Historische Aanteekeningen XXII. Nieuwe bijdragen tot de geschiedenis van het Lachgas. Chem. Weekblad 39, 163.
423. Met W. A. T. Cohen-de Meester: Chemisch-Historische Aanteekeningen XXIII. Het Natuurkundig Genootschap der Dames te Middelburg (1785—1887). Chem. Weekblad 39, 242.

1943.

424. 1) Chemisch-Historische Aanteekeningen XXIV. De Nomenclatuur van enkele organische Zuren. Chem. Weekblad 40, 176.

92 (Ir. G. J. A. Galestin):

IN MEMORIAM Ir. G. J. A. GALESTIN.

Lang hadden familie en vrienden gehoopt, dat de twijfel, die nog aan de hardnekkige geruchten, aangaande de fusilleering van Ir. G. J. A. Galestin bestond, gerechtvaardigd zou blijken. Nu die hoop moet worden opgegeven, past het een woord aan de nagedachtenis van dezen sympathieken jeugdigen scheikundige te wijden.

Gasper John Alfred Galestin werd geboren op 15 December 1905 te Batavia. Zijn voorouders behoorden voor een groot deel tot den Armeenschen Geestelijken Stand. Dit komt ook in zijn naam tot uiting, die in feite luidde „ter Galestin”, waarin de toevoeging „ter” de aanspreektitel voor Armeensche geestelijken is. In 1919 vertrok het gezin naar Amerika, waar Galestin en zijn jongere broer te Menlo Park nabij San Francisco een zogenaamde „military boarding school” bezochten, en waar de jeugd, gestoken in uniformen en voorzien van geweren en militaire rangen, aan een „military drill” werd onderworpen. Dat Galestin zich ook daar reeds in populariteit bij zijn vrienden mocht verheugen, volgt wel daaruit, dat de twee gebroeders door hun makkers als „Big Java” en „Little Java” werden onderscheiden.

Na één schooljaar werd echter het verblijf in de Vereenigde Staten reeds beëindigd; de familie vestigde zich in Den Haag, waar Galestin de H.B.S. afliep. Hier openbaarde zich reeds zijn groote liefde voor de beoefening der scheikunde, maar ook zijn aangeboren hulpvaardigheid en gemeenschapszin. In de ouderlijke woning werd een laboratorium ingericht, waar hij op zijn vrije dagen proeven deed en waar hij ook zijn klasgenooten, vooral tegen den proefwerktijd, in het vak zijner voorkeur onderwees. Soms waren er wel 20 leerlingen daarvoor aanwezig en daarbij kwamen zijn organisatorische talenten hem te pas, die hem ook in zijn later leven hebben onderscheiden.

Het was dus geen wonder, dat Galestin de studie van scheikundig ingenieur koos en die met groote toewijding beoefende. Maar evenzeer is het begrijpelijk, dat Galestin, die bovendien een goed bokser en Rugby-speler, een enthousiast motorrijder, een handig goochelaar, een goed amateurtooneel-

speler en een aardig causeur was, zich in de studentenwereld een grooten vriendenkring verwierf. Dit kan onder meer blijken uit zijn lidmaatschap van den Senaat van het Delftsch Studenten Corps, waarvan hij als secretaris optrad.

Aan zijn studietijd, doorgebracht in het Laboratorium voor Technische Botanie, hebben zijn medestudenten en zijn docenten talrijke, onverdeeld aangename herinneringen behouden. De aanwezigheid van dezen levendigen, opgewekten jongen man met zijn onbegrensde belangstelling voor alles, wat hij zag en hoorde, met zijn onverwoestbaar optimisme op momenten van tegenslag, met zijn ontembaar enthousiasme, zijn groote hartelijkheid en zijn ongedwongen kameraadschappelijkheid, werd door allen, die daar werkten, als een voorrecht beschouwd.

Galestin is na zijn afstudeeren als scheikundig ingenieur eerst werkzaam geweest ter behartiging der belangen van de Firma Sandoz te Bazel, daarna kreeg hij een research-opdracht voor de Saccharine-fabriek „Hollandia” te Rotterdam, die hem opnieuw in het Laboratorium voor Technische Botanie terugvoerde. Na het uitbreken van den oorlog werd hij aangesteld bij het Departement van Economische Zaken en het Bureau voor Chemische Producten. Zijn werk werd steeds op prijs gesteld; zijn ijver en toewijding werden onbeperkt geroemd; door zijn persoonlijke eigenschappen werd hij door ieder, die met hem samenwerkte, geacht en hoogelijk gewaardeerd.

Het is duidelijk, dat iemand met Galestin's aard in de oorlogsjaren gloeide van verontwaardiging over hetgeen hij rondom zich zag voltrekken, en ook, dat hij zich daarbij niet zonder tegenweer kon neerleggen. Op allerlei wijzen heeft hij personen geholpen om aan den greep van den wreeden overheerscher te ontkomen, of om het leed van anderen te verzachten. Met groote dankbaarheid zullen velen gedenken, wat Galestin, die ieder gevaar voor zich zelf licht telde, voor hen heeft bereikt, of voor hen heeft beproefd. De verzetbeweging vond in hem een krachtig medewerker. Gedurende zijn gevangenschap te Vught is hij velen rond hem tot grooten steun geweest en vormde zijn vertrouwen in den uitslag van den strijd een lichtend voorbeeld. Helaas is Galestin zelf als slachtoffer van zijn mooie karaktereigenschappen gevallen. Maar als hij zijn lot had voorzien, zou hij zonder aarzeling denzelfden levensweg hebben gekozen.

G. VAN ITERSON Jr.

Delft, medio October 1945.

CHEMISCHE KRINGEN.

Arnhemse Chemische Kring. Op 9 Januari 1946 houdt Dr. K. C. Winkler uit Utrecht zijn voordracht over: „Penicilline en aanverwante chemotherapeutica.” Bijeenkomst 20 uur in de Bordelaise.

Het Bestuur vertrouwt, dat alle leden, die indertijd hebben toegezegd aanwezig te zijn, zooveel mogelijk zullen verschijnen.

Haagsche Chemische Kring. In de vergadering van 15 November j.l. hield Dr. H. Veldstra een lezing over „Nieuwere groeistofonderzoekingen”.

In de voordracht werd een overzicht gegeven van de meest recente ontwikkeling van het onderzoek betreffende plantaardige groeiregulators, omvattende de auxines en synthetische verbindingen met analoge werkingen, de biotines en de plantaardige remstoffen.

¹⁾ Deze laatste verhandeling stond om politieke redenen op naam van mevr. W. A. T. Cohen-de Meester, behoort echter volkomen tot het oeuvre van Cohen.

Inleidend werd de situatie geschetst op het gebied der praktische toepassingen, waar ten aanzien van de beworteling van stekken, bestrijding van vroegtijdigen vruchtval („laten val”) en bewaring van aardappelen reeds van een intensief gebruik kan worden gesproken. Vrijwel afgesloten is het onderzoek over de behandeling van pootaardappelen ter verkrijging van een spruit van het „lichtkiem-type”. De zaadbehandeling heeft tot nu toe geen voor de practijk bruikbare resultaten opgeleverd. Een interessante „uitlooper” van dit onderzoek leidde in Engeland en Amerika tot de toepassing van bepaalde groeistoffen bij de onkruid-bestrijding, welke verbindingen mogelijk ook voor het verkrijgen van zaadloze vruchten van grootere beteekenis zullen worden dan de tot nu toe gebruikte. De mogelijkheden met betrekking tot beïnvloeding van de rijping van vruchten, toepassing bij de bestrijding van bepaalde plantenziekten, alsmede een event. praktische beteekenis van bladgroeifactoren en bloeihormonen werden aangeduid.

Aansluitend volgde een bespreking van het voortgezette onderzoek over het verband tusschen structuur en werking, welke een nadere argumentatie inhield van een door den spreker hieromtrent reeds eerder ontwikkelde zienswijze en welke beschouwingen leidden tot het vaststellen van groeistofwerking bij een in dit opzicht wel eenvoudigst denkbaar type zuur uit de aliphatische reeks.

Met onderzoeken over den invloed van groei- en remstoffen op mono-moleculaire lecithinefilms (met Dr. E. Havinga), resp. oleaat-coacervaten (met Prof. Dr. Bungenberg de Jong en Dr. Booy) werd een begin gemaakt. De tot nu toe verkregen resultaten zijn in overeenstemming met hetgeen men zou verwachten op grond van de opvatting, dat de groeistoffen hun functie uitoefenen in de protoplasma-membraan (vergrooting van de permeabiliteit voor water en daarin opgeloste stoffen, „openende werking”).

Vervolgens werden de resultaten weergegeven van de interessante onderzoeken over de biotines door Prof. Kögl en medewerkers in ons land en du Vigneaud en medewerkers in Amerika, welke culmineerden in de opheldering van de structuren van het α -biotine (uit eigeel) en β -biotine (uit lever).

In het slot van de voordracht werden in groote trekken de plantaardige remstoffen besproken, waar het chemische onderzoek eerst van den allerlaatsten tijd dateert. Uitgaande van de factoren, welke de zaadkieming remmen (blastokolines), werd ten aanzien van de structuur een samenhang vastgesteld met groepen van verbindingen met een geheel andere physiologische werking; de meest interessante conclusies liggen op het gebied der mycoïnes, waarvan het penicilline tegenwoordig de grootste aandacht trekt.

Het bleek mogelijk op grond van het gevonden verband voorstellingen te doen omtrent de structuur van het penicilline, welke kloppen met de hieromtrent zeer recent officieus doorgekomen gegevens.

* * *

Rotterdamsche Chemische Kring. Op Maandag 10 December 1945 sprak Dr. M. Wagenaar voor den Rotterdamschen Chemischen Kring over het onderwerp „Een historische beschouwing over het suikeronderzoek in urine”.

Spreker begon met te wijzen op het feit, dat het eeuwen zou duren, vóór men in de urine der suikerzieken, de suiker als pathologisch bestanddeel herkend zou hebben, niettegenstaande de omstandigheid dat deze vloeistof in antieke tijden en nog lang daarna, als voornaamste hulpmiddel gold bij het stellen van prognose en diagnose.

Twee gemakkelijk waar te nemen verschijnselen zijn nimmer met elkander in verband gebracht, n.l. het duidelijke ziektebeeld der diabetici en de zoete smaak der urine. In verband daarmee volgde een meer gedetailleerde beschouwing over het antieke urineonderzoek en de waarde, die hieraan gehecht werd. Al te vaak diende het om onkunde en domheid te camoufleren. Vervolgens gaf spreker een korte uiteenzetting over de suikerziekte en de oorzaak waardoor dit pathologische bestanddeel in de urine optreedt. Duidelijk werd in oude tijden de „diabetes” herkend en beschreven. Aules Cornelius Celsus, Claudius Galenus en vele anderen geven een uitvoerige beschrijving, echter nergens wordt van suiker gerept. Ook Paracelsus zwijgt hierover. Tot in finesses beschrijft hij de ziekteverschijnselen, zelfs zegt hij, dat de urine met zoetsmakende zouten „bezwaard” is. Hij geeft hiervoor een iatrochemische verklaring, geheel passend voor den tijd waarin hij leefde en waarin hij een bewijs geeft van zijn uiterst fijn waarnemingsvermogen.

In tegenstelling hiermede zijn de uitspraken, die van het Oosten uit tot ons zijn gekomen.

In de oude Boeddhistische geschriften van Susrata, die eeuwen vóór Christus te boek werden gesteld, wordt reeds gesproken van „honigurine”.

Christie, een Engelsch medicus, die tijdens de Napoleontische overheersching op Ceylon practiseerde, vond deze opmerking in oude Singhaleesche medische papieren, hij sprak ook op voorbeeld van Galenus, van „diabetes” d.w.z. „doorstromings-ziekte”, omdat vloeibaar voedsel als het ware het lichaam doorstroomde, zonder dat er iets geresorbeerd werd.

Dobson eveneens een Britsch dokter, herkende de suiker, hij dacht aan koloniale rietsuiker. Ook constateerde hij ditzelfde bestanddeel in aanzienlijke hoeveelheid in het bloeds serum.

Hij bewees de identiteit van suiker, door deze tot azijnzuur te vergisten.

Frank herhaalde deze proeven en oxydeerde de suiker tot oxaalzuur.

Toch werden deze feiten door de officieele medische wetenschap niet geaccepteerd en het heeft nog geruimen tijd geduurd vóór ze erkend werden.

Thénard en Chevreul bewezen nader de identiteit der suiker, terwijl eindelijk Pélignot en Bouchardat, het bewijs gaven dat hier van glucose sprake is.

Ten slotte kwam het quantitative suikeronderzoek volgens Herman v. Fehling ter sprake, een methode, die op vele wijzen gecompleteerd en gevarieerd is.

Ten slotte volgden nog eenige historische bijzonderheden o.a. de wijze waarop de oude Egyptenaren suikerziekte diagnoseerden n.l. door de urine op een leemen vloer uit te storten en te wachten totdat bijen en wespen, door hun speurzin geleid, hierop afkwamen.

Op Maandag 14 Januari 1946 spreekt Ir. D. J. van Wijk over „Kunstrubbersoorten”.

* * *

Tilburgsche Chemische Kring. Het bestuur is als volgt samengesteld:

Dr. Ir. T. W. A. Borgesius, voorzitter.

Ir. J. Lindeboom, Tilburg, Beeksdijk 65, secretaris.

Drs. E. J. M. Bakx, penningmeester.

Op Woensdag 28 November sprak Dr. K. C. Winkler (Utrecht) over: „Moderne chemotherapeutica (Penicilline)”. Voordat spreker overging tot de bespreking van het penicilline, werden verschillende chemotherapeutica (vooral sulfonilamiden) behandeld. Spreker gaf vervolgens een uitvoerig overzicht van het penicilline. Hierin kwamen de ontwikkelingsgeschiedenis, chemische hoedanigheden en klinische toepassing ter sprake. In het boeiende betoog kwam vooral naar voren de uitzonderingspositie, die het penicilline bekleedt door zijn groote therapeutische breedte. Met een uitgebreide gedachtenwisseling, waarbij de groote belangstelling, die dit onderwerp geniet, naar voren kwam, werd de avond besloten.

PERSONALIA.

Dr. H. G. Kramers, technisch directeur van „De Nederlandse Cocainefabriek” te Amsterdam hoopt op 2 Januari a.s. den dag te herdenken, dat hij 40 jaar geleden bij deze fabriek in dienst trad. Receptie op Woensdag 2 Januari te 11 uur op het kantoor der fabriek: Heerengracht 553.

* * *

Dr. A. F. Bickel, chemicus bij de Rubberstichting te Delft, is benoemd tot researchfellow (voor den duur van een jaar) aan het Mellon Institute of Industrial Research te Pittsburgh, U.S.A.

* * *

Met ingang van 26 November 1945 is aan de N. V. Chemische Fabriek Servo te Delden verbonden, Dr. Ir. W. J. C. de Kok als technisch-chemisch bedrijfsleider, aan wien bijzondere procuratie is verleend.

* * *

Mejuffrouw Dra. M. C. W. Muus is sinds 1 December j.l. werkzaam als octrooigemachtigde bij T.N.O. te 's-Gravenhage.

* * *

Tot directeur van den Keuringsdienst voor Waren te Nijmegen is benoemd Dr. Eug. Beljaars, adj.-directeur van den Keuringsdienst voor Waren te Maastricht.

* * *

Aan de Universiteit van Amsterdam is bevorderd tot doctor in de wis- en natuurkunde op proefschrift „Vlam-fotometrie. Quantitatieve spectraalanalyse door fotometrische intensiteitsmeting van spectraallijnen”, de heer S. D. Boon, geboren te Amsterdam.

* * *

Ir. J. D. Weevers Stous te Delft is 1 December 1945 in dienst getreden als scheikundige bij de Bataafsche Petroleum Maatschappij te Amsterdam.

* * *

Aan de Universiteit van Amsterdam is geslaagd voor het doctoraalexamen wis- en natuurkunde, hoofdvak pharmacie, Mevrouw L. Mulder—van der Kamp.

* * *

Aan de Universiteit te Groningen is geslaagd voor het doctoraalexamen wis- en natuurkunde, hoofdvak pharmacie, de heer H. W. L. Ruygrok.

* * *

Aan de Technische Hoogeschool te Delft is geslaagd voor het examen scheikundig ingenieur de heer J. N. Kooy.

* * *

Aan de Universiteit van Amsterdam is geslaagd voor het doctoraalexamen wis- en natuurkunde, hoofdvak scheikunde, de heer L. N. Went.

* * *

Voorlichting door de Hoofdgroep Industrie. Kort na de bevrijding is de Hoofdgroep Industrie begonnen met aan alle leden circulaire toe te zenden waarin een aantal korte berichten werd opgenomen die van belang zouden kunnen zijn. Het nut van deze voorlichting was dit, dat aldus aan alle industriële ondernemingen bepaalde berichten konden worden medegedeeld, die niet elders werden gepubliceerd dan wel speciaal aan de Hoofdgroep ter verdere bekendmaking werden verstrekt.

Nu evenwel steeds meer bladen verschijnen, waarin de industrie met berichten wordt overstelpd, verliezen deze circulaire een deel van hun betekenis. Het ligt daarom in het voornemen de rondzending van deze circulaire te staken en over te gaan tot uitgave van een *orgaan*, eenigermate in den vorm van het vroegere Mededeelingenblad. Het verschil met het Mededeelingenblad zal echter dit zijn, dat in het nieuwe orgaan niet zozeer korte berichtjes worden opgenomen dan wel artikelen waarin van industriële zijde verschillende vraagstukken die voor onze industrie van belang zijn, worden bekeken. Aan verschillende figuren uit het bedrijfsleven zal worden gevraagd, aan het blad mede te werken en artikelen te verzorgen.

Het eerste nummer zal ca. 15 December verschijnen. De abonnementsprijs bedraagt f 6.50 per jaar; alleen *jaarabbonementen* kunnen worden aangemeld.

Onderlinge hulpverlening van wetenschappelijke laboratoria.

Aanvrager:

W. A. Scholten's Chemische Fabrieken N.V., Foxhol.

Gevraagde:

4 doosjes „Lyphan”-papier L 674 en L 680 aangeboden tegen „Lyphan”-papier L 662, L 662—8 of L 663—8.

VRAAG EN AANBOD.

Plaatsing geschiedt alleen voor leden der Nederl. Chem. Vereeniging.

Correspondentie wordt over deze rubriek niet gevoerd: de Redactie, Amsteldijk 87, Amsterdam-Z., zendt alleen brieven door, waarvoor men porto insluit.

Ter overneming gevraagd:

Rec. trav. chim. 1934 t/m 1943.

Peppink-molen.

Kossack, Sterkstroombouw.

van Oss, Warenkennis en Technologie deel 9 en 10.

van Oss, Warenkennis en Technologie, compleet.

Kluiver, Biochem. suikerbepalingen.

Franken, Diss. Uronzuren.

Beuckens, Diss. Zetmeelbepaling.

v. Eekelen, Diss. Vitamine-C.

Beyer, 350 scheikundige vraagstukken en 100 qualit. vragen.

van Meurs, Leerb. d. scheikunde.

Kröner en Völksen, Die Kartoffel (Kolloidchem. Beih. 9).

Chem. Weekblad 1933, no. 1.

Chem. Kalender.

van Arkel, Moleculen en Kristallen.

Polarimeter.

Refractometer (Abbe).

Ter overneming aangeboden:

Dubbel's Taschenbuch d. Maschinenbau, 1921.

Analytische balans (Bunge) geheel gereviseerd.

Broesicke, Lehrb. normalen Anatomie, 10e Aufl.

Recueil 1938 en '39 in org. band; '40 en '41 in losse afl.

Gewichtendoos als nieuw.

A. F. Holleman, Leerb. org. chem. 1929, 11e druk, als nieuw.

A. F. Holleman, 6e druk 1915, bijgewerkt en van aantek. voorzien tot den 13den druk.

Karrer, Lehrb. d. org. Chem., 4. Aufl., 1936.

Gatterman, Praxis d. org. Chem., 24. Aufl., 1935.

Treadwell, Lehrb. d. anal. Chem. I, 1930; II, 1935.

Henle, Anl. f. d. org.-chem. Prakt., 1927.

v. Arkel en de Boer, Chem. binding, 1930.

Eucken, Lehrb. d. chem. Physik, 1931.

Zernicke, Thermodyn. e. statistiek i. d. chemie.

E. Stock, Taschenb. f. d. Farben- u. Lackind., 1940.

Minnaert, Natuurk. i. h. vrije veld, 3 dln.

Chem. Weekblad jrg. 1937, '38, '41, '42, '43 in losse afl.

Recueil 1937 t/m 1944 in losse afl.

De opgaaf van het aangeboden en gevraagde wordt tweemaal geplaatst. Wenscht men daarna nog plaatsing, dan is daarvoor een nieuwe opgaaf noodig. Men wordt dringend verzocht dadelijk kennis te geven, indien plaatsing niet meer noodig is.

Nederlandsche Natuurkundige Vereeniging.

Algemeene Vergadering

op Zaterdag 26 Januari 1946 om 15 uur precies in het Zeemanlaboratorium der Gemeente-Universiteit van Amsterdam, Plantage Muidergracht 4.

1. Huishoudelijke vergadering.

2. Na het huishoudelijk gedeelte volgt een voordracht door J. A. Prins over: „Interferentiekleuren”.

G. P. ITTMANN, 2de secretaris.
Eindhoven, Boschdijk 433.

Leden der Ned. Chem. Vereeniging hebben toegang tot de niet-huishoudelijke vergaderingen der Ned. Natuurk. Vereeniging.

INGEZONDEN.

„Een waarschuwing tegen eenzijdige voorlichting, naar aanleiding van Prof. Brender à Brandis' waarschuwing tegen hernieuwde Duitse penetratie in onze literatuur en in ons onderwijs.”

Hoewel ik mij met de algemeene strekking van Prof. Brender à Brandis' ingezonden stuk wel kan vereenigen, ondersteun ik in geen enkel opzicht zijn verzoek in zoverre dit betreft de beperking van aankondiging van Duitse boeken of publicaties tot zéér bijzondere.

Het schijnt, dat ook de redactie dit wel wat te kras vindt, maar de toezegging, dat een grootere selectie, in de eerste plaats wat Duitse werken betreft, zal plaats vinden, wekt toch den indruk, dat de redactie bij de keuze van de aan te kondigen boeken voor Duitse een scherpere maatstaf zal aanleggen dan voor Fransche of Engelsche. Dat wil dus zeggen, dat niet alleen meer wordt gelet op de wetenschappelijke of technische waarde, maar bovendien op de herkomst (van vriend of vijand). Dit vind ik bedenkelijk.

Van ons vakblad verwachten wij een objectieve voorlichting omtrent hetgeen er verschijnt in alle voor ons toegankelijke literatuur, dus ook de Duitse. Welke boeken wij ten slotte zullen raadplegen, laat dat aan ons over, Prof. Brender à Brandis! U kunt er van verzekerd zijn, dat de reeds voor den oorlog aanwezige neiging om den blik meer naar het Westen te richten door de oorlogsjaren zeer is versterkt. Daarom is het wel overbodig den lezer via boekaankondigingen zoodanige oogkleppen op te zetten, dat hij meer van het Westen en minder van het Oosten ziet (a propos, wij bedoelen hier toch het zéér nabije Oosten?).

Bovendien heeft het negeren van minder bijzondere, of het recenseeren van alleen maar bijzondere Duitse literatuur in de rubriek „Boekaankondigingen” m.i. een averechtsche uitwerking.

Straks komt de boekhandelaar ons met stapels drukwerk vertellen, dat „Duitschland weer goede boeken levert tegen zeer lagen prijs”. In het dan „gedenazificeerde en gezuiverde” Duitschland is voor waanzinnigheden als „Deutsche Physik” geen

plaats meer. De uitgever zal niet nalaten ons er op te wijzen, hoe erg objectief nu de Duitse boeken weer zijn geworden en welk een speciale aandacht er wordt gewijd aan de Amerikaanse, Engelsche, Fransche en Russische literatuur.

Juist daar kunnen wij een objectieve boekbespreking niet missen. Wij nemen aan, dat de boeken worden uitgegeven aan deskundige recensenten, die niet zullen nalaten zoo noodig te vermelden, dat gelijkwaardige of betere boeken in andere talen bestaan.

Ten slotte vraag ik mij af „Waarom ineens grootere selectie van de zijde van de redactie?” Plaatsgebrek? Dan kortere recensies! Het selecteren zal de lezer altijd aan zichzelf willen houden. Hij verlangt alleen, dat de veelomvattende, deskundige en objectieve boekbespreking hem daartoe in staat stelt.

D. J. GERRITSEN.

Naschrift van de Redactiecommissie.

Dr. Gerritsen verzocht ons op het besluit, de ingezonden stukken over de kwestie der recensie van Duitse boeken niet in extenso op te nemen, voor zijn betoog een uitzondering te maken, aangezien hij de eenige tegenstander onder de inzenders bleek van het standpunt van Prof. Brender à Brandis en de Redactiecommissie dat standpunt zou hebben aanvaard. De Redactiecommissie heeft gemeend, dat het billijk was aan dit verzoek te voldoen. Haar standpunt is uiteengezet in de Mededeeling in het Chem. Weekblad van 24 November, blz. 104.

Overdrukken van Engelsche en Amerikaanse Biochemische literatuur.¹⁾

(Vervolg van blz. 123, zie aldaar.)

48. F. Dickens and H. Weil—Malherbe, Investigation into the possible carcinogenic activity of wood smoke.
49. F. Dickens and H. Weil—Malherbe, The metabolism of normal and tumor tissue. XX. A comparison on the metabolism of tumors of liver and skin with that of the tissue of origin.
50. M. Grace Eggleton, The effect of exercise on chloride excretion in man during water diuresis and during tea diuresis.
51. M. Grace Eggleton, Some factors affecting the metabolic rate of alcohol.
52. M. Grace Eggleton, Determination of the metabolic rate of alcohol.
53. M. Grace Eggleton, A class experiment on urinary changes after exercise.
54. M. Grace Eggleton, The diuretic action of alcohol in man.
55. M. Grace Eggleton, The effect of alcohol on the central nervous system.
56. M. Grace Eggleton, Crush kidney syndrome in the cat.
57. M. Grace Eggleton, K. C. Richardson, H. O. Schild and F. R. Winton, Renal damage due to crush injury and ischaemia of the limbs of the anaesthetized dog.
58. D. H. Smyth, Continuous registration of pulmonary ventilation.
59. D. H. Smyth, The oxidation of pyruvate by heart muscle.
60. D. H. Smyth, A haemoglobin-saline perfusion solution.
61. D. H. Smyth, Vitamin B1 and the synthesis of oxaloacetate by staphylococcus.
62. H. A. Krebs, L. V. Eggleston, A. Kleinzeller and D. H. Smyth, The fate of oxaloacetate in animal tissues.

Dr. H. G. K. WESTENBRINK,

J. D. Meijerplein 3.
Amsterdam-C.

Aangeboden betrekkingen.

Vereenigde Octrooibureaux te 's-Gravenhage, vragen een scheikundige (Dr., Drs. of Ir.). Zie verder de advertentie in No. 17/18.

De Directie eener, in het Centrum des lands gevestigde, bloeiende industriele onderneming op pharmaceutisch gebied, roept sollicitanten op ter vervulling van de bij haar bestaande vacature van bedrijfsleider. Vereischt wordt o.a. meerj. pract. ervaring in soortgel. functie, universitaire opl. (bij voorkeur apotheker). Zie verder de advertentie in No. 17/18.

¹⁾ Men wordt dringend verzocht de ontvangsten overdrukken niet aan anderen over te dragen, doch terug te zenden, ter voorkoming van zoekraken.

Bij modern chemisch bedrijf in het Zuiden des lands is plaats voor een Chemicus (universiteits- of ingenieurs-opleiding). Zie verder de advertentie in No. 17/18.

Het proefstation voor de Waschindustrie te Delft vraagt voor spoedige indiensttreding een scheikundig ingenieur of academicus. Zie verder de advertentie in No. 17/18.

N.V. de Bataafsche Petroleummaatschappij te 's Gravenhage zoekt voor de Documentatie-sectie van hare Octrooiafdeeling mannelijke of vrouwelijke ingenieurs of doctoren in de chemie. Zie verder de advertentie in No. 17/18.

Wereldzaak op gebied van chemisch-pharmaceutische artikelen zoekt een ambitieus scheikundig ingenieur. Zie verder de advertentie in No. 17/18.

Bij de N.V. Vernis- en Verffabriek v.h. H. Vettewinkel & Zonen te Amsterdam, is vacant de betrekking van chef van laboratoria. Zie verder de advertentie in No. 17/18.

Bij het Centraal Instituut voor Materiaal-onderzoek te Rijswijk bij Delft, bestaat bij de Afdeling Metalen en de Afdeling Verf gelegenheid tot plaatsing van eenige scheikundige ingenieurs of Dr. (Drs.) chemie. Zie verder de advertentie in No. 17/18.

Rubberfabriek zoekt scheikundig ingenieur, liefst met eenige ervaring op rubbergebied. Zie verder de advertentie in No. 17/18.

Semi-overheidsinstelling vraagt voor haar nieuwe organisatie eenige chemici. Zie de advertentie in No. 17/18.

Bedrijfsgroep Chemische Industrie, Javastraat 2, den Haag, vraagt scheikundige ingenieurs, doctoren of doctorandi in de chemie. Zie verder de advertentie in No. 19/20.

De N.V. Kon. Ned. Zoutindustrie vraagt voor haar bedrijf te Hengelo (O.) een scheikundig ingenieur. Zie verder de advertentie in No. 19/20.

Wegens ziekte van den tegenwoordigen functionaris vraagt het scheikundig laboratorium der Vrije Universiteit te Amsterdam een eersten assistent voor het organisch practicum (organisch chemicus). Zie verder de advertentie in no. 19/20.

Papierfabriek vraagt voor haar laboratorium een jong chemisch doctorandus. Zie verder de advertentie in no. 19/20.

Chemische fabriek in het Oosten des land vraagt voor spoedige indiensttreding een chem. ingenieur (Delft of daarmee gelijkw.). Zie verder de advertentie in no. 19/20.

Het Lederinstituut T.N.O. te Waalwijk vraagt een scheikundig ingenieur of academicus voor het uitvoeren van researchwerk. Zie verder de advertentie in No. 19/20.

N.V. Organon te Oss vraagt voor Octrooi-afdeeling een chemicus. Zie verder de advertentie in no. 19/20.

Op groot levensmiddelenbedrijf kan geplaatst worden een zelfstandige, leidinggevende kracht. Zie verder de advertentie in no. 19/20.

Men zie ook de advertenties in de voorafgaande bladen.

Gevraagde betrekkingen.

- 672: Chemisch Drs., organisch-microbioloog, zoekt passende werkkring, bij voorkeur op landbouw- of zuivelgebied.
- 688: Scheikundig ingenieur (Dr.) met langjarige ervaring in de minerale olie-industrie, werkzaam geweest op het gebied der research, der bereiding van producten en der uitwerking van procédés betreffende de leer-, rubber-, hars-, lak- en verfindustrie, zoekt werkkring, ev. opdrachten voor researchwerk, bedrijfscontrole, adviesgeving e.d.
- 694: Scheik. ingenieur, Dipl. Delft 1938, met speciale ervaring op het gebied der levensmiddelenchemie, o.a. suikers, zetmeel, oliën en vetten en emulsies daaruit, tevens ervaring in een margarinefabriek en meelfabr. (bloem-, grutterij- en veevoederafdeeling), zoekt andere betrekking bij voorkeur bij grooter chemisch bedrijf of researchlaboratorium, octrooiraad, overheidsbedrijf of openbare nutsinstellingen.
- 729: Scheikundig ingenieur met 25-jarige ervaring in de petroleumindustrie (de laatste 10 jaar in leidende positie) benevens veelzijdige administratieve en commercieele ervaring, zoekt een leidende en verantwoordelijke positie. Financieele deelneming desgewenscht niet uitgesloten.